

ITÄ-SUOMEN HOVIOIKEUS

Kuopio 4.2.2010
Nro 20

Oikeusministeriö

09.02.2010
ad 7/41/2008
Lavo

Oikeusministeriölle

Viite: Oikeusministeriön lausuntopyyntö 8.12.2009 nro 7/41/2008

Asia: Lausunto oikeudenkäyntiavustajien kelpoisuutta ja valvontaa koskevasta työryhmämietinnöstä (OM 2009:17)

Viitekirjeessä pyydettyinä lausuntoon hovioikeus esittää seuraavaa.

Esityksen tarkoitus ja tavoitteet

Työryhmä ehdottaa, että muille oikeudenkäyntiasiamiehille ja -avustajille kuin asianajajille ja julkisille oikeusavustajille perustettaisiin lupajärjestelmä. Esityksen päätavoitteena on asianosaisten oikeusturvan ja asianmukaisen oikeudenhoidon edellytysten parantaminen oikeudenkäyntiasiamiesten ja -avustajien työn laatutasa nostamalla. Uudistus on tarkoitettu toteuttamaan siten, että kaikki oikeudenkäyntiavustajat saatettaisiin ammattieettisten velvollisuuksien ja valvonnan piiriin. Velvollisuuksiensa vastaisesti toimivan asiamiehen tai avustajan toiminta voitaisiin karkeimmissa tapauksissa päättää.

Oikeudenkäyntiasiamiesten ja -avustajien ammattitaidolla ja työn laadulla on tärkeä merkitys pyrittäessä oikeudenkäynnissä oikeaan lopputulokseen. Tehtävänsä osaava ja eettisesti korkeatasoinen asiamies tai avustaja toteuttaa päämiehensä oikeusturvaa ja edistää samalla muiden asianosaisten oikeusturvan toteutumista. Oikeudenkäyntiasiamiesten ja -avustajien toiminnan laadulla on myös yleisempää yhteiskunnallista merkitystä, koska he muodostavat keskeisen oikeudenhoidon organin. Hovioikeus hyväksyy esityksen tavoitteet ja pitää ehdotettua järjestelmää tavoitteiden kannalta pääasiassa onnistuneena. Hovioikeus kiinnittää kuitenkin huomiota seuraaviin seikkoihin.

Luvanvaraisuuden laajuus

Mietinnön mukaan kokenutkaan lakimies ei saisi enää avustaa lähisukulaistaan ilman kysymyksessä olevaa lupaa. Hovioikeus katsoo, että oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana tulisi riitaisissakin asioissa saada toimia asianosaisten lähisukulainen, joka on oikeustieteen kandidaatin tai maisterin tutkinnon suorittanut ja muutoin kyseiseen tehtävään sopiva ja kykenevä henkilö, vaikka hänellä ei olisi-kaan luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa tarkoitettua lupaa.

Postiosoite:
PL 1158
70101 Kuopio

Osoite:
Minna Canthin katu 64 A
70100 Kuopio

Puhelinvaihe: 010 36 41400
Telekopiot: 010 36 41500
Sähköposti: ita-suomi.ho_hallinto@om.fi

Luvan myöntämisen edellytykset

Esityksen mukaan luvan myöntäminen edellyttäisi muun muassa riittävää perehtyneisyyttä tehtävään. Esityksen mukaan riittäväksi perehtyneisyydeksi katsotaan asianajajatutkinnon suorittaminen, yhden vuoden pituinen tuomioistuinharjoittelu, yhden vuoden pituinen työskentely apulaissyöttäjänä tai yhden vuoden pituinen toiminta muussa tehtävässä, joka olennaisesti perehdyttää oikeudenkäyntiasiamiehen tai -avustajan toimeen. Hovioikeus epäilee, etteivät ehdotuksen mukaiset riittävän perehtyneisyyden vaatimukset ole esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi riittäviä. Erityisesti itsenäisesti ammattia harjoittavien nuorten lakimiesten kohdalla uudet kelpoisuusvaatimukset eivät tuo juurikaan parannusta nykytilanteeseen.

Laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista

Ehdotettuihin lupajärjestelmää koskeviin säännöksiin hovioikeudella ei pääsääntöisesti ole huomautettavaa. Kuitenkin hovioikeus kiinnittää huomiota kahteen yksityiskohtaan.

Ehdotetun 2 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaan riittävä perehtyneisyys on henkilöllä, joka on toiminut 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun tutkinnon suorittamisen jälkeen vähintään vuoden ajan muussa tehtävässä, joka olennaisesti perehdyttää oikeudenkäyntiasiamiehen tai -avustajan toimeen. Hovioikeus pitää ehdotetun säännöksen sanamuotoa liian epämääräisenä. Mitä muita tehtäviä perusteluissa mainitun avustavan lakimiehen tehtävän lisäksi kohdassa tarkoitetaan?

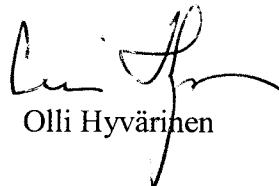
Ehdotetun 6 §:n 2 momentin mukaan hakemus voidaan käsitellä kirjallisesti. Hovioikeus esittää harkittavaksi, voisiko mainitun säännöksen sanamuotoa selkeyttää kirjoittamalla suoraan näkyviin perustelujen mukaiset käsittelymuodot.

Lausunto on annettu hovioikeuden täysistunnossa. Lausunnosta on äänestetty oheen liitetystä äänestyspöytäkirjasta ilmenevällä tavalla.

Presidentti

Mikael Krogerus

Kansliapäällikkö

Olli Hyvärinen

4.2.2010

- ASIA Lausunnon antaminen oikeudenkäyntiavustajatyöryhmän mietinnöstä
- LÄSNÄ Presidentti Krogerus
- Hovioikeudenlaamannit Voutilainen, Snellman ja Randelin
- Hovioikeudenneuvokset Ukkola, Eestilä, Jokinen, Hakkarainen, Kilpeläinen, Lindgren, Mäkinen, Hietala, Heino, Halijoki, Kyllönen ja Rautsi sekä määräaikainen hovioikeudenneuvos J. Soininen
- POISSA Hovioikeudenneuvokset Jauhiainen, Laakso, Kiviranta ja Pärnänen sekä määräaikainen hovioikeudenneuvos P. Soininen
- ESITTELIJÄ Kansliapäällikkö Hyvärinen
- PÖYTÄKIRJANPITÄJÄ Viskaali Anne Karhu
- ÄÄNESTYS Kansliapäällikkö esitti mietintönään, että lausunto annettaisiin liitteenä 1 olevan ehdotuksen mukaisesti.

Määräaikainen hovioikeudenneuvos Soininen lausui, että hän hyväksyi kansliapäällikön mietinnön jaksot "Esityksen tarkoitus ja tavoitteet", "Luvan myöntämisen edellytykset" ja "Laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista". Luvanvaraisuuden laajuutta koskevilta osin Soininen lausui seuraavaa:

Työryhmä lähtee siitä, että asianosaiseen työ- tai virkasuhteessa olevat oikeudenkäyntiasiamiehet tai -avustajat rajattaisiin ehdotetun lupajärjestelmän ulkopuolelle. Tätä rajausta työryhmä perustelee sillä, ettei asianosainen työntekijänä ole samanlaisessa suojan tarpeessa kuin asiamieheen tai avustajaan toimeksiantosuhteessa oleva asiakas. Työryhmä katsoo, ettei myöskään muiden asianosaisten oikeusturva tai tuomioistuimen toimivuus välttämättä edellytä lupajärjestelmän ulottamista näihin asiamiehiin tai avustajiin. Katson, ettei rajaukselle ole esitetty riittäviä perusteita. Korostan, että oikeudenkäyntiasiamiehet ja -avustajat eivät toimi ainoastaan päämiehensä oikeuksien toteuttamiseksi, vaan heidän toimintansa on koiduttava koko oikeusjärjestyksen toimivuuden hyväksi. Tämän vuoksi pidän tarpeellisena saattaa myös asianosaiseen työ- tai virkasuhteessa olevat oikeudenkäyntiasiamiehet ja -avustajat samojen ammattieettisten velvollisuuksien ja valvonnan piiriin kuin muutkin oikeudenkäyntiavustajat.

Siltä osin kuin on kysymys lähisukulaisen oikeudesta toimia asiamiehenä tai avustajana oikeudenkäynnissä hyväksyn työryhmän mietinnön.

Hovioikeudenneuvokset Rautsi, Kyllönen, Heino, Hietala, Mäkinen, Lindgren, Hakkarainen ja Eestilä sekä hovioikeudenlaamannit Randelin ja Voutilainen, kukin vuorollaan, hyväksyivät kansliapäällikön mietinnön.

Hovioikeudenneuvos Halijoki, hovioikeudenlaamanni Snellman ja presidentti Krogerus, kukin vuorollaan, olivat samaa mieltä kuin Soininen.

Hovioikeudenneuvokset Kilpeläinen, Jokinen ja Ukkola, kukin vuorollaan, olivat asianosaiseen työ- tai virkasuhteessa olevien oikeudenkäyntiasiamiesten ja -avustajien kelpoisuuden osalta samaa mieltä kuin Soininen ja muilta osin he kannattivat kansliapäällikön mietintöä.

ÄÄNESTYKSEN TULOS

Äänestyksen tulokseen nähden hovioikeuden lausunto oli annettava kansliapäällikön mietinnön mukaisesti.

Viskaali

Anne Karhu